

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft, félévre 2 ft, negyedévre 1 ft.

Ugy e Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Köz művelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendőik.

Előfizetési felhívás.

Magasztos hivatással bíró, de még mindig a közlöny szívós akadályával küzdő erdélyi katolikus magyar irodalmi egyesületünk iránt föltérendő melegebb érdeklődés, áldozatkészebb pártolás, munkásabb tevékenység reményében nyitunk a „Köz művelődés“-nek, mint az „erd. rom. kath. irod. társulat“ hetiközlönyének IX. évfolyamára előfizetést.

A kiket a nyolcz évi tapasztalat nem tudott meggyőzni nevezett társulatnak s közlönyének életrealóságáról, szükséges voltárcl, azokat gyenge szavak annál kevésbbé lennének képesek ezen meggyőződésre bírni. Főlölegesenek tartjuk tehát több szót vesztegetni.

Sapientia sat.

Előfizetési főtételek: egész évre 4 ft; félévre 2 ft; negyedévre 1 ft. — Az irodalmi társulat tagjai a lapot tagdíjajukért kapják Gyulafehérvárt, 1885. decz. 16.

Az elnökség.

A pápai körlevél

és az egykoru társadalom.

Midőn a pápai tévmentességről szóló hitcikkely kimondása után a vatikáni zsinat a kitört porosz-francia háboru miatt feloszlott, általános volt a jó-érelmű katolikusok között a meggyőződés, hogy e tan ünnepélyes formulázása kisebb ellenzessel találkozott volna, hogy ha a zsinatnak ideje lett volna az egyház és állam közti viszonyt is tárgyalás alá venni és az államok szervezetére vonatkozó keresztény tant hasonló módon kihirdetni.

XIII. Leo pápa, ugy látszik, nem bizott abban, hogy a zsinat folytathatására szükséges békés idők hamarjában beálljanak. Ez okból, s hogy a keresztény társadalmat, mely a beállott s még beállható zavaros mozgalmak folytán annak a v szélynek van kitéve, hogy keresztény alapját és jellegét elveszítse, ez örvény felé való rohanásában megállítsa, kihirdette „Immortale Dei“ czimű körlevelében a kereszt-

tény kath. egyháznak az államok szervezetéről szóló tanát; kihirdette az apostoli ihletiségnek s lángeszének azon ellenállhatatlan erejével, mely szózatát a homályt mind-nfelé eloszlató tüzoszloppá magasztosította.

Ily homály az a még most is sok elmét fogva tartó illuszió, hogy a polgári és politika szabadságot a tizenhatszadik század bölcselése foganta és az 1789-ki forradalom szülte. Semmi sincs, mit a történelem ugy megczáfolt volna, mint ez alaptalan állítást. A 89-nek elvei között, azon súlyos tévelyek közepett, melyek véglegesen már kárhóztatvák, van kétség kívül több igaz, fennkölt és termékeny eszme; de azok nem ujak és ha addig még nem voltak formulázva és osztályozva, gyermekes dolog azt állítani, hogy abban a korszakban keletkeztek. — Azok csirában megvannak az evangéliumban és az egyház befolyása alatt soha sem szüntek meg mindinkább fejlődni, kiváltképen Angolországban, azon középkori katolikus Angolországban, hol a szabadság oly korán megért, — így Franciaországban, és Európa többi országiban is, hová kedves hazánk is számítandó, s bizonyosan minden forradalom nélkül tovább is haladtak volna, ha vetőkedő befolyások az egyház tevékenységét le nem nyügozik. Már régecske, — hogy egy híres katolikus, kit maga XIII. Leo a minap az egyház jó és nagy emberének mondott, a francia kamara szószékén így kiáltott föl: „A munkás szabad, a birtokos szabad, de ez inkább atyáink, mint magunk munkája, Valóban, uraim! a szabadság kicsiny dolog volna a világon, ha mind az, mi annyi század óta nagyszerű történt, nála nélkül létesült volna. Leh-t-e nagyobb sértéssel illetni a szabadságot, mint tőle a történelemben, kivéve az utolsó hatvan évet, minden közreműködést megtagadni?“ Ime, mint jelzék már akkor az illusziót, melyet XIII. Leo magasztos szózata szétoszlott.

A pápa az egyház e hagyományos eljárását követve, minden jogszerű szabadságot helyesel körlevelében, különösen azt, mely a népet kormány-

zónak tékteleisége ellen védi, mely javát előmozdítja, mely az államnak a családra és a községre nehezedő igazságtalan beavatkozását megakadályozza, mely a becsülés, a személy- és vagyónbiztonság mindenkit illető jogait fönntartja. A reformokban, melyeket XIII. Leo társadalmunknak ohajt és követel, a népek józan és jogszerű szabadságait egész teljökben kívánja fenntartatni. Aldja korunknak a művészetekben, az iparban és tudományokban, különösen a természettudományokban viló minden törvényszerű haladását, végül helyesli és felbátorítja mindazt, mi a jelen életet kellemessé teheti, a földi jóllétet előmozdítja a nélkül, hogy a lelkeket az örökké tartandó javak reményétől és varakozásától elvonná. Könnyű ez ékesenszóló felsorolásban azoi elveket és intézményeket felismerni, melyek kö-jogunk nagy részét alkotják és mostani nemzedékünk legkedvesebb aspiratióit képezik.

Távol vagyunk tehát attól, hogy garancia és ellenőrzés nélkül contempláljuk a hatalmat, milyenel solidaritásban lenni többször vádolák az egyházat.

Távol vagyunk attól is, hogy a kormány ez vagy amaz alakját kárhóztassuk, vagy az új politikai rendszereket perhorrescáljuk, ha azok sem egy sem másfelé semmi legitím jogot nem sértenek meg. Mily tágas pálya nyílik tehát a pápa hirdette tanterén a polgári és politikai szabadságnak, s ki merné azt állítani, hogy a katolikuskok nem lehetnek I-behalisok, igaz, határolt, de azért mégis nagyon tág, nagyon legitím és bizonyára őszintébb értelemben, mint elleneik. Méltánytalanság volt ezt a jogot tőlük megtagadni. XIII. Leo pápa maga elismeri, hogy többen, kik a hitben és a Szentszék iránti ragaszkodásban tündököltek, gyakran vádolva lőnek szabadabb vélemények pörtolása miatt, mit a szent atya sajnál és érélyesen kárhóztat.

Mindaz n jogokat, szabad intézményeket, melyek tisztességesek és az emberhez méltók, a szent atya nem csak jogszerűeknek nyilvánítja, sőt azt erősíti, hogy az egyház azokat mindig helyeselte, védelmezte és soha sem szünt meg azok legszilárdabb és teljesb élvezetét biztosítani. Ő azokat, mint a keresztény jog legdicőbb gyümölcseit a kereszténységnek vindikálja és a történelem (lásd az angol, a magyar és Európa más országai alkotmányos szabadságának történelmét) vele együtt bizonyítja, hogy e keresztény jog oly intézményekkel ajándékozta meg a népeket, melyek a legképesebbek az állam jóllétének előmozdítására. Helyben hagyja továbbá az összes polgárok jogainak egyenlőségét, azaz: mindnyájoknak a törvényelőtti egyenlőségét; helyben a lelkiismereti szabadságot azon mérvben és azon értelemben, miszerint az egyház minden kényszer kárhóztat és öröködik a fölött, hogy a kényszer senkin se gyakoroltassék; végül megengedi a máshitű cultusok eltürését, melynek az ural kodók lelkiismeretben helyet hagyhatnak az államban nagyobb rosznak kikerülése vagy egy nagyobb jának előidézése végett.

Az állam és egyház közti viszonyoknak illetén megállapítása mellett van-e csak egy mákszemnyi alapja is azon vádnak, hogy a pápanak a hit és erkölcsök dolgában viló tövmenetesség; veszélyezteteti az állam függetlenségét és szabadságát?

Tenge.

Az ifjusági könyvtárak felszerelése és szakszerű rendezése.

Rég óhajom volt az ifjusági könyvtárak felszerelésé- és berendezéséről nézetemet tagtársaimmal megismertetni. Most kedvező alkalmat nyújt erre a vallás- és közokt. minister egyik felhívása, melyet a középtanodai könyvtárak felszerelése érdekében az országos közoktatási tanácsához a mult tanév folyamán intéztem.

E felhívás a következőket kívánja: Mivel a középtanodai könyvtárak nagyon hiányosak részint a pénzhány, részint a meglevő pénzerőnek nem kellő felhasználása folytán: készítsen a közokt. tanács egy könyvjegyzéket, mely irányadóul szolgáljon a tanártestületeknek, hogy csak a legszükségesebb és legmegfelelőbb könyveket szerezzék be s ezeket is kisebb pénzerővel.

E ministeri felhívás általában, a középiskolai könyvtárakról szól; de én inkább csak az ifjusági (önképzőköri) könyvtárakra vonatkozólag kívánok pár szót szólnani.

Több intézetnél volt már alkalmam az ifjusági könyvtárak körül tapasztalatokat szerezni, mert előszeretettel dolgozgtam azoknak rendezetésén és gyarapítgatásán. De épen e tapasztalatokból merítettem két sajnós tudatot: a) hogy a könyvtárak nem tervszerűleg, hanem az előforduló esetlegességek utján gyarapodnak, b) nincsenek ifjaink kezén oly irodalmi szaklajstromok, melyek nyomán egész könnyűséggel és idővesztégetés nélkül azonnal megkaphatnák a tanulmányaikkal leginkább megfelelő olvasmányt.

E két bajon lehet segíteni egy irodalmi szaklajstrommal, mely részint feltünteti a könyvtár helyzetét, de hiányait is, és jelzi azon megszerzendőket, mik a könyvtár kiegészítéséhez, mint classicus, becses művek mulhatatlan szükségések; továbbá kulcsot ad a tanulók kezébe, melyvel azonnal bárminő műfajra jeles példányokat lehet a könyvtárban kapni.

E szaklajstromnak már csak forgatása is felér egy kis tanulmányval, mivel az irodalom vázát előtte egészen feltünteti, melynek képe maradandólag benyomódik a fiatal fogékony szívébe; képessé tétetnek e lajstrom segítségével a tanulók, hogy az egyes műfajokat felismerjék, pedig épen ebben szokott a legnagyobb bizonytalanság mutatkozni; nem is oly könnyű dolog az egyes fajokat megkülönböztetni és felismerni. Épen azért könnyíteni kell e nehéz munkán egy irodalmi szaklajstrommal.

Az is mindnyájunk előtt ismeretes, hogy a terv- és szakszerűség nélkül összeállított könyvtári jegyzék a bizonytalan keresgetés által az ifjunak sok idejét rabolja el és pedig igen gyakran eredménytelenül.

Ha szükséges valahol tervszerűleg járni el, úgy szükséges a könyvtárak gyarapítása és rendezése körül. Valamint egy város építésének terve kidolgoztatik és an-

nak megtartása minden lakós által megkívántatik: úgy kell előre tervet állapítani meg a könyvtáraknál, hogy ne mindentelére fordítottassék a könyvtár különben is szerény anyagi ereje, hanem szükséges és mübecsüs leginkább a hazai irodalom köréhez tartozó munkákra, melyek, ha beszerezettek, ki lehet terjeszkedni a világ irodalom remekeire is legalább sikerült fordításban. A tervezetben oda kell törekedni, hogy a közép tanodai tan-kört egészen felölelje. — A könyvtár felszerelési terve-
tének olyannak kell lenni, mint a jó definitionak: a tárgy-
at lényeges tulajdonságaival egészen, kimerítően fel-
kell ölelnie, hogy abból semmi lényeges rész ne hiányoz-
zék. Oh ha komolyan megvizsgálók az ifjusági könyv-
tárakat, mennyi oda nem tartozó könyveket, sőt himlo-
mot találunk azokban, melyek pedig drága pénzen vá-
sároltatnak meg! Még az ajándékozásoknál is figyelni
kellene, hogy csupán azon czímen, mert N. N. ajándé-
kozta, az oda nem tartozó könyv oda be ne kerüljön.
Ily tervezettel mennyi haszontalan, sőt káros regény, be-
uthatásának eleje vétethetnek. Epen ezért én legszíve-
sebben látnám könyvtárörnek az irodalom tanárát. Min-
den tanár képes ugyan a könyvtár czé szerü felszerelésé-
nek keresztülvitelére, de mégis épen a gymnasium tan-
nyelvének irodalmával valóban foglalkozó tanár a legké-
pesebb és legalkalmasabb erre. Esetről esetre nála jelen-
kezik a szükséglet egyik vagy másik irodalmi termék meg-
ismertetésére, mi ha kezénél van, azonnal hozzájuthat;
vagy ha nincs meg, beszerezéséről azonnal gondoskodnia
kell. Másnak a figyelmét könnyen kikerüli. Minden i sa-
ját szakmájának fejlesztésével foglalkozik; de csupán az
irodalom tanára foglalkozik az ir, mely minden művelt-
ségre törekvő ifju legközelebből érdekli; tannyelvék
művelése az irodalmi classikus művek tanulmányozgatása.

A tervszerüen berendezett és az általam tervezett
szaklajstrommal ellátott könyvtár elejét veszi a sok ha-
szontalan olvasmánynak; megkönyviti a könyvtár örének
munkáját, a mennyiben minden osztálynak meglévén a
maga köre és a lajstromban feltüntetve, nem kell gondol-
kodni és kapkodni a tanuló kezébe adandó olvasmány
felett, mi a tömeges könyvkivevési neglepetéseknel gyak-
ran elő szokott fordulni.

De hát milyen legyen a könyvtári jegyzék s hogyan
kell azt keresztül vinni és meghonosítani: ezekről jövőben

Sz. I.

T Á R C Z A.

Szemelvények.

Pater Vitusnak Dorgó K. hoz írt leveleiből.

Közli: K-Gyárfás.

(XI. folytatás)

35-ik levél. E levélben, mely Vitus bátyánk turi
magányát zengi, a humor szatirával, a sok hiány a sok
semmivel, a szegény szerzetes meglegedettsége a gazda-
ok elégedetlenségével, mint végletek találkat adnak egy-
másnak és humoros adják azon életmódnak is, melyet

Vitusi folytatott, mint a meglegedettségek az éle-
muló javaival nem sokat gyötrődött embere. De ezen le-
vél Vitust, mint nagymértékben cinizikust is — ismerteti
meg velünk, mert azon megvetés, melyben a föld kincseit
részelgeti: egész diogenezisi cinizismust tüntet fel, úgy-
hogyan a szegény szerzetesnek a világ bajaival és vagy-
nával keveset foglalkozott meglegedettsége ép oly kelle-
mes szállást talált turi szegényes pléb. lakában, mint a
mily nagy terjedtségű fényes kastélynak gondolá Diogé-
nész a hordót, mely neki tanyául szolgálta.

E levélről azt jegyzi meg írója, hogy „Igy gratulál-
tam magamnak neven napjára.“ De úgy látszik elégedet-
ten versével, mert ily kritikát ír róla:

Csak így versel a vén lantos,
Hogyha jó bort nem iszik
Mert víz mellett fel a muzsik
Helikonra nem viszik.

Nekünk azonban igen nagy örömet s élvezetünk
szolgál, ha ezen verses levél, egész terjedelmében
kérésztül olvassuk. Tehát:

Az én turi magányom

Sok birtokos panaszkolt már,
Hogy neki nincsen semmije;
Tömött család főnöke meg,
Hogy neki nincs senkije.

* * *

Dehát a ki egyedül van
E néplakta világban,
Mint egyedül nyögdcicselő
Arva gerle egy ágon?
A sincs a ki haza várja,
Hanem mint egy bolygó pára
Benyit egyes-egyedül.

* * *

Pedig a bölcs jajt mond arra,
A ki lakik egyedül,
Mert nincs a ki felkarolja
Szegény fejét, ha ledül;
No de nincs is ki leverje
S meghurcolja arra erre,
Mint egy nyöstény Belzebub.

* * *

Télen hideg kemenczéje
Fagyos arcczal foga dja,
Ő meg detto a Willkomment
Veres orral megadja.
Aztán fát vág, (ha van fája)
Tüzet gerjeszt s két pofija
Játszik fuvó szerepet.

* * *

Nincs benn a ki megszólitsa
A magányynak e fiát,
És ha prüszszent még a sincsen

Ki mondja: „proficziát.“
 Aztán rágyújt, füstöt eszik
 S rá egy csomó vizet iszik
 Itt van ha kell vacsora.

* * *

Nincsen kinek parancsolni :
 Lodulj ide vagy oda,
 S kényelemből azt mondani:
 Ezt tedd ide, azt tova ;
 Hanem legyen bár akármí,
 Mi thogy nincsen kire várni :
 Tedd meg magad jó fiu !

* * *

Holdvilágnál megkívánván
 Szent Dávidtól a zenét,
 Szent érzéstől feltűzelve
 Ő is veszi hangszerét:
 Sir, zeng ennek száraz tája,
 Hangja mellett a gazdája
 Ilyenformán kesereg

* * *

Nem úgy van már, mint volt régen,
 Furcsán fordult a világ:
 Akkor tarlón, a kopáron
 S a sziklán is nőtt virág.
 Az ur inast nem süvegelt.
 Inas, mint Ur nem szerepelt. —
 Most fenn van a lapoczka,
 Vakot vetett a koczka.

* * *

Zene után estimába
 Lelke végre elmerül,
 Míg ily vékony vacsorától
 Alomba nem szenderül.
 Lelkét őrzi a nagy Isten
 Házát pedig a sok nincsen
 És így bátran alhatik.

* * *

Egyegy bagoly húhog néha
 Csendes háza fedelén,
 Mintha épen virrasztana
 A sírok bus éjjelén.
 S ha bele un no ájába —
 Ez is elszáll odújába
 S nem hall többé semmi neszt.

* * *

Olykor-olykor azt álmodja,
 Mintha egy nagy vacsorán
 Házi gondját leitta vón

Barátinak jó borán.
 Alma elhitesi vele,
 Hogy lefeküdt megterhelve,
 — Meg biz a nagy semmivel.

* * *

És a szeme fel nem pattan
 Egész csendes éjen át.
 Csak a mikor korány előtt
 Huzzák az Urangyalát.
 Akkor buzgó emlékezet
 Szárnyán emel égre kezét,
 Hogy ujnagra virradott.

* * *

S ha a világ tüztengere
 Immán vele szembe néz,
 Ő is aztán bontakozik
 S ágyat hagy a kelni kész.
 S szent érzelme látzhevébe'
 Hálát repit fel az égbe.
 — Hól van üdvösb reggeli ?

* * *

Nyáron zöldség, madár zene
 Szomszédolják kis lakom,
 Télen meg a jégvirágok
 Festik meg az ablakom :
 Mult koromnak szép zöldjére,
 Most a vénség tar földjére
 Mutat e két jelenet.

* * *

Meggondolván : itt hullott el
 Éltem aranykalásza ;
 Valyon melvik temetőben
 Sárgáljak majd esontváza ?
 S egy konyh ra, ha agyag kell,
 Valjon hol s ki tapasztja fel
 A porrá vált vén papot ?

* * *

A ki után senki sem jár,
 És kedvét nem keresi ;
 Kinek senki jaját-baját
 Rokon szivre nem veszi !
 Nyöghet elhagyott pusztában
 Megis halhat magányában,
 Nincs senkinek gondja rá.

* * *

És mégis vig, nem panaszol,
 Nem, se fűnek se fának,
 Sebes uját nem mutatja,
 Mint a gyermek anyjának.
 Űzze a sors vagy rombolja

Felsohajt a tündérhonba :
Én Istenem te veled
Boldog Vitus gyermeked!

* * *

Boldog biz én, mert a földnek
Dibdáb kincsén nem kapok,
Fellegtelen folydogálnak
Éltem felett a napok.
Semmi vágyak nem kinoznak,
Kedélyemen nem osztoznak
Kün-ben jó vagy rossz napok.

* * *

Kinek egyszer horgonya lett
Az isteni bizalom,
Dühöngjön a tengeri vész
Fenyegesse itt a rom :
Magas lelke meg nem rendül,
Bár akármilyen veszély zendül,
All hitének árbocza.

* * *

A szerencse ha beköszön,
Jó: — miattam itt lehet,
Kedvzavarba nem fog hozni,
Mikor tetszik elmehet.
Nincs itt jó, nagy: csak az erény,
Sem rossz, aljas: csak a büntény.
A sors hát nem zsarnokom.

* * *

Hát nem mondá az Ur Jézus
Óvéinek hangosan :
„A menyország nem áll fényben,
Hanem ti bennetek van !
Itt hát a meny, én meg benne,
S velem a sors mit tehetne
Bár egyedül vagyok is.

* * *

Üdvözlégy hát magánosság,
Te az égnek csarnoka!
Engem annyi zaj közt nyugtan
Csak te vezetsz még oda,
Ahol a sirt égi kéjjel
S egy hosszú éjt örök fénynyel
Vált fel egy új ébredés.

* * *

Akkor a hit homályfényü
Lámpájának szent tüze,
Melyet a remény mindaddig
Szent olajjal öntöze

Kialuszik — és helyébe
Lép, hogy lelkem vezetné be
Jézushoz — a szeretet.

* * *

Onnan fogom egykor nézni
A világ büntengerét
S örömrába elmerülve
A turi pap lakhelyét,
Melynek most is olvassa tán
Ezt az utas homlokzatán :
„Hogyha jöttök, itt lesztek ;
És ha hoztok, úgy esztek“ !
(Folyt. köv.)

KISSEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Lépjünk a szent mise szövetségébe !** A szent misének végetlen becsé van Isten előtt. És mily boldog azon hívő, aki krajczárjait összeheti, hogy teste s lelke üdvére egy-egy szent misét mondasson. De sokan nagyon ritkán tehetik ezt.

A szent misének ereje azonban nem fogyatkozik meg, ha egy hívő helyett ezeren vagy akár milliók részesülnek annak áldásaiban.

Jámbor hívők már régóta kerestek ily szövet-séget, mely a szent szöve ség minden tagjára kiterjeszse áldásait. Így keletkezett 1726. évben Bajorország Ingolstadt nevű városában azon szövetség, melynek tagjai kötelezik magukat arra, hogy évenként egy szent misét mondatnak a szövetség czéljára, de az összes többi tagok évi szent miséinek áldásában részesülnek.

Miután pedig ma már ezen szövetségnek háromszázötvenkétezer tagja van, akik e köteleességet elvállalták, úgy ma már minden belépő új tag évenként úgy életében, mint halála után háromszázötvenkétezer szent mise áldásaiban részesül, úgy hogy naponként körülbelül kilencszáz szent mise mondatik az egész világon elterjedt szövetség által minden egyes tagért.

Mily nagy jótékonyág rejlik ebben mindenkire nézve aki e szent szövetségbe lép !

1) Hány szegény hívő óhajta, ha lehetne naponként egy szent misét mondatni önmagáért ! de nem teheti ! Ha azonban e szövetségbe lép, elnyerte amit óhajt. Naponként nem egy, hanem majdnem ezer szent misét ajánlanak fel érte !

2) Mily nagy hála fogjuk lekötelezni még életünkben a purgatoriumi lelkeket, akiket megmentettünk a purgatoriumi szenvedésektől. És mindenesetre megmentjük őket, ha e miseszövetségbe lépünk ; mert e miseszövetség egyik lényeges feladata az ő nagyszámu szent misével a purgatoriumi lelkeken is segíteni.

3) Mily nagy pártfogásban részesíti a szeplőtelenül fogatott szent Szűz az ő tisztelőit, azt minden időnek eseményei bizonyítják. És aki e miseszövetségbe lép, az nagy mértékben előmozdítja e tiszteletet ; mert e szövetség legelső szent szándéka a szent mise áldozattal a szeplőtelenül fogatott Szűz tiszteletét kötni egybe.

4) Halálunk óráján, midőn egészen magunkra vagyunk hagyatva, mily jól esik a gondolat, hogy boldog kimulásunkért oly sok szent miseáldozat mutatattik be Istennek engesztelő áldozatul!

5) Halálunk után pedig, ha Isten kegyelmében távoztunk el az élők sorából, de még nem töröltük le bűnünk minden adóját, e szent szövetség fog rajtunk segíteni, hogy mennél előbb megláthassuk Isten szent színiét.

6) Amint az olvasó az előadottakból látja, e mise-
szövetség éppen azon szent czélokot tűzte ki maga elé, melyeket a „Legszentebb Rózsafüzér királynéja“ irt zászlójára, ugymint a bold. Szűz tiszteletét, a purgatoriumi lelkek megmentését. Azért lelkesedéssel karoltuk fel ezen nagy szent eszmét, mint amely koronáját képezi ebbeli főtörekvéseinknek.

Azért mindazok, akik már az általunk indítványozott Élő Rózsafüzér-be léptek, azzal fogják megpecsételni szent buzgóságukat, ha magukat e szent szövetségbe beiratják.

De nemcsak ezek, hanem az összes keresztény kath. hívők a legüdvösebb dolgát fogják művelni, ha e szövetségüket megszívvelve sietni fognak belépésökkel részeseivé lenni azon kimondhatatlan lelki kegyelmeknek, melyekben a szövetség tagjai a romai szentséges pápa által külön is részesítetnek azon sok bucsu engedélyezésével, mely bucsuk e szövetséghez kötve vannak.

És ezen körülmény indított engem arra, hogy e szövetséget az összes keresztény hívőknek figyelmébe ajánljam és az eszmét az összes kati. lapok szerkesztőinek szíves közvetítésével terjesszem.

Addig is, míg e szövetség alapszabályait a „Legszentebb Rózsafüzér Királynéja“ hasábjain közölni fogom, sietek itt a legszükségesebbeket tudomásra hozni, hogy a belépés addig is halasztást ne szenvedjen.

Aki a szövetségbe be akar lépni, az szíveskedjék: 1. alulírttal közölni vezetéki- és keresztnévét, 2. a szövetség költségeinek fedezésére beküldeni 24 krajczárt mint beíratási díjat, 3. egy szent misére való saját lelkészének átadni, hogy ő az általunk tudatandó napon szent misét mondjon a szövetség szándékára, vagy pedig a szent misére való pénzt hozzánk küldeni be, amidőn is e szent mise végzéséről mi fogunk gondoskodni az ingolstadti miseszövetség jelenlegi igazgatójának megbízásából. Papok maguk végezhetik a szent misét a kijelölt napon.

Minden tag egy könyvet fog kapni, mely könyv az ő nevét is tartalmazni fogja azon nap megjelölésével, mely napon évenként e szent mise mondandó lett. Ha azonban épp e napon nem lehetne a szent misét mondani vagy mondani, igyekezni fognak a tagok e kötelességüknek a lehető leghamarább eleget tenni.

Minden taghoz megküldetik egyszersmind egy kis nyomtatványiv, melyet az illető tag halála után az örökösök a halálózás napjának megjelölésével akár hozzánk, akár egyenesen Ingolstadtba küldenek, hogy az illető lekiüdvéért gyászmisék mondassanak.

A tagok jövődő kötelezettsége az évi szent mise mondatásán kívül csak annyiból áll, hogy minden tag évenként a szeplőtelen fogantatás ünnepére a szövetség költségeinek fedezésére némi csekély adományt, például 10 krajczárt küld be. Ez évi adományt azonban egész életére nézve leróhatja, egyszer s mindenkorra három

márka vagyis 1 frt 87 krajczár beküldésével, mely esetben aztán csakis az évi egy szent mise mondatásának vagy mondatásának kötelezettsége marad fenn.

Ezek után minden kath. hívő saját lelki üdvösségének érdekében indítványozom, hogy e szent szövetségbe mennél számosabban belépjenek.

P. Angelicus,

a „Legsz Rózsaf. Királynéja“ szerkesztője.

IRODALOM.

— Megrendelési felhívás az **Élő Rózsafüzér** felvételi könyvecskéinek német, tót, román, horvát kiadásaira.

Hogy az Élő Rózsafüzérek hazánk nem magyar ajku katolikusai közt is elterjedhessenek, gondoskodtunk megfelelő fordításokról.

A horvát fordítás finomabb papíron is fog közölni csinos kiállításban, azért egy ily könyvecskének árát 20 kr-ra szabtam. A többi könyvecské a magyar könyvecske alakjában és minőségében fog megjelenni, azért azoknak ára épen az lesz, ami a magyar könyveké (egy darab 10 kr., 150 darab 14 ft.)

E könyvecske oly módon van összeállítva, hogy az Élő Rózsafüzér tagjai azt nemcsak szabálykönyvül, hanem egyszersmind imakönyvül is használhassák, mert a 15 rózsafüzéri titok szövegbenyomott képével egyetemben meg van abban írva a Rózsafüzér imádkozásának módja, a keresztuti ájtatosság, a purgatoriumi lelkek iránti szeretet hősielkü cselekedetének gyakorlási módja.

Előfizetést nem kérünk, hanem f. évi december végéig egyszerű levelező lapon tudatását annak, hogy hány példányt kívánnak az illető ft. urak megrendelni; mert csak azon esetben fognak e könyvecskék kinyomtatni, ha elégséges megrendelő jelentkezik.

Megjegyezzük, hogy ugyanezen nyelveken a titkok csoportjait, sorsolási ivet s az egyházmegyei hatóságokhoz beterjesztendő alapszabályokat külön ki fogjuk nyomtatni és a szokott csekély áron a t. megrendelőknek szétküldeni.

A megrendeléseket kérjük Altgradiskára, Szlavonia, intézni. 1885. november hó. P. Angelicus

— Megjelent: **„Jézus szentséges Szívének hírnöke.“** 1885. XII. füzet. Szerkesztő és kiadja Toth Mike Jézus társaságának tagja Kalocsán. Tartalma: Kedves olvasó! — Jézus szents. szíve képeinek tisztelete még egyszer. — Edes rablánczok. — Hathatós gyógyszer. — A kis Miklós karácsonyestéje. — Moreno Garcia Gábor, Jézus szents. szívének áldásai. — A mi fölött örvendünk. — Jézus szents. szívének virágos kertje hazánkban. — Jézus szents. Szívének tisztelete hazánkban. — Kilencz napi ájtatosság Jézus szíve tiszteletére. — Az életből. — Jézus szts. Szívének megengesztelése. — Ara egész évre 1 frt 50 kr.

— **„Katholikus Hitoktatás.“** Havi folyóirat a hitoktatás elméleti és gyakorlati művelésére. I. évf. novemberi füzet. Szerkesztő és kiadja Fonyó Pál. Tartalma: XIII. Leo pápa az ifjuságról. — Smor János hercegprímás és a hitelemzés. — Pályadíjaink. — A hitoktatók

rendszeres képzésének jelentősége és szükségessége. — A hitelemzés multjából. — Levelezés. — Irodalom. — Karácsony ünnep. — Részletes hitelemzési tanterv. — Lap-szemle. — Vegyesek. — Ara egész évre 2 frt 50 kr, negyedévre 65 kr. Papnövendékek, tanítók és tanítójelöltek számára 1 frt 60 kr. Ajáljuk olvasóink becses figyelmébe.

„**Magyar háziaszony**.” Híztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap. IV. évf. 48. szám. Szerkeszti And. ea, Kiadja Dr. Murányi Armin Budapesten. — Tartalma: A nők a társadalomban. — A gyermekek testi nevése Karácsony. — Gyermekeink. — Különlélek. — Házi orvos. — Konyházat. — A mellékleten: Te muló csilag — Budapesti élet. — A rignusos jegyző. — Falusi rokokók. — Gondolatok és apróságok. — Ara egész évre 6 frt félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Megjelent: „**Ünnepi szent beszédek**.” Kiadta Jozsifs János pécs-belvárosi káplán és hitelemző. Tartalma: 1. bold. szűz szeplőtlen fogantatásának ünnepére. 2. Karácson ünnepére. — 3. Szt István első vértanu ünnepére. — 4. Újév napjára. — 5. Viszkereszt ünnepére. 6. Jézus neve ünnepére. — 7. Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepére. — 8. Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepére. — 9. Husvét vasárnapjára. — 10. Keresztjűró napokra. — 11. Az Úr mennybemenetele napján. — 12. Pünkösd ünnepére. — 13. Szentháromság ünnepére. — 14. Úrnap vagy szentségimádásra. — 15. Szent Péter és Pál ünnepére. — 16. Primitia-beszéd. — 17. Mária mennybemenetele napján. — 18. Szent István király ünnepén. — 19. Mária születése napján. — 20. Mária neve ünnepére. — 21. Mindenszentek ünnepére. — 22. Húoltak estején. — Ara ezen esnos kiállításra, 114 lapra terjedő vaskos füzetnek csak 1 frt. — Melegen ajáljuk a t. lelkeszkedő papság becses figyeimébe.

„**A kath. hitelesztés lapjai**.” Képes havi-közlöny. IV. évf. 10. füzet. Szerkeszti és kiadja Nogely István, képezdei igazgató tanár Nagyváradon. Tartalma: Xavéri szt. Ferencz emlékei Indiában. — Kath. hírhirdetők a Mahdi fogágában. — A jó pásztor életét adja juháért. — Missioi tudósítások. — Ara egész évre 3 frt, egyes füzet 30 kr.

„**Szűz Mária virágos kertje**.” Havi folyóirat a bold. Szűz tiszteletének ápolására. I. évf. 2. szám. — Tartalma: Mit akarunk? — Nagyasszonyunk kegy elyei hazánkban. — A virág és Mária. — Csodálatos gyógyulás. A szűz anyai madarai. — Boldogasszony ünnepi december havában. — Egy anya könnyei és imái. — Imádság. — Mária tisztelete hazánkban és a nagy világon. Ara egész évre csak 1 frt.

„**Katonai lapok**” Politikai jellegű szakközlöny. I. évf. 1. szám. Szerkeszti és kiadja Bolgár Ferencz Budapestben. Ara ezen esnos kiállításra és változatos tartalmu szakközlönynek egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. Melegen ajáljuk a szakférfiak és olvasóink becses figyelmébe.

— **Antijudaizmus**. Ily czimvel rendeztem sajtó alá egy kötetet, melyben a társadalmi mindinkább kísértő zsidókérdés sikeres megoldásának lehetőségét és égető szükségességét ismertetem vallásbölcseleti, politikai és társadalmi szempontból, különös tekintete a hazai viszonyokra. Az antijudaizmus ellenlábasa az antisze-

mitizmusnak, melynek ismertes alapelve és jeligeje: „A zsidóban, a mi a baj, nem a vallás hanem a faj.” Az antiszemitizmus tehát a zsidókérdést fajkérdésnek nyilvánítja s eszerint a zsidóban az embert, a felebarátot üldözi. Ezen nem keresztényies s tarthatatlan elv megzdöntésére indítottam a fővárosban a már megszünt „Riadó” cz. antijudaista lapomat, s mondtam ki elsőnek (l. ezt illet. dr. Zimándy Ig. „Az örült Maimonides deliriuma” cz. műv. 3. old.) hogy: a zsidóban nem a faj, hanem a vallás a baj, a mennyiben a zsidók vallása mai alakjában merően ellenkezik a kor szellemével, valamint a jogállam követelményeivel. Ez képezi alapját az általam alkotott antijudaizmusnak. A zsidókérdés nemis faj-, hanem vallás-kérdés, s csakis ezen az alapon oldható meg sikerrel. Ennek a megzdáfolhadan bizonyítására vállalkoztam „Antijudaizmus” művemben, mely (8-adrét 260-280 l.) a jövő hó második felében hagyja el a sajtót. Előfizetési ára füzve: 1 frt 50 kr, diszkötésben: 2 frt. (Bolti ára 50 krral, több lesz.) Az előfizetési pénzeket és megrendeléseket nevemre czimezve (Arad, Arpád-tér 3.) folyó hó 25-ikéig kérem bekülden. 5 gyűjtött előfizető után egy tisztelet-példánnyal szolgálók. Aradon, 1885. december 11. Horváth Vilmos.

— Van szerencsém a t. cz. tanító, tanfelügyelő és tanár urakat, a tanítóöket s általában a nevelésügygyel foglalkozókat ér esíteni, hogy az „**Iskolázás jelene Angolországban**” című, és mult évben a m. tud. Akadémia által nagyjutalommal kitüntetett művemből m. e. száz példány rendelkezésemre állván, a nevelés-oktatással foglalkozóknak tetemesen leszállított áron szolgálók beöle példányokkal; I-ső kötet: Népiskolázás (X—262 lap) 1 frtért, II-ik kötet: Közép- és felső-oktatás (X—368 lap) 2 frtért o. é. A megrendeléseket kérem egyenesen hozzám intézni. Kolozsvárt, 1885. november hó 17-én Felméri Lajos, a neveléstudomány ny. r. tanára.

— Irodalmi jelentés. Alulírtnál megrendelhető ily című munka, „**A megváltó**” 348 lap, — huszonhét (27) bibliai képpel a szövegbe nyonva, díszes vászonkötésben. Ajándékkönyvvül kiválóan ajánlatos. Ara 1 frt 30 kr. vagy 7 sacra, Szatmáron Dr. Buza Sándor hittanár.

— Szűts és társa Budapestről beküldte hozzánk 64 oldalra terjedő, dús **E yházi szerekről** szóló árjegyzéket, mely megérdemli az ismertetést úgy terjedelme, mint szép kiállításu rajzaiért, va amint az abban felsorolt szép tárgyakkért s különösen azért, mivel ez egyedüli ily természetű árjegyzék, mely tisztán magyarul s magyar szellemben van szerkesztve. Kívánatra bárkinek bérmentve küldetik.

— Megrendelési felhívás ily című füzetre: **A szent unio**. Apologeticus cikksorozat, a Magyar Szent Korona által élő görög szertartásu katolikus románok védelmére. Irta: Dr. Lucian Agoston, nagyváradi gör. szert. kath. kanonok. Mg Aristides és Quadratus, szent Jusztin vértanu, Athenagoras Minutius Felix, Tertullianus, szent Cyprian, Arnobius, Licantius, Pantaeus és az első századok többi Apologetái, általánosságban a kereszténység védelmezését tűzték ki feladatukul; addig a jelen füzet célja, oly nem is gyaníthatott részöl jövő roppant vádatutasítani vissza, mely ha rászárad a Magyar Szent Ko-

rona alatt élő görög szertartású katolikus románokra, azoknak, mint nem érdemeseknek arra, hogy még csak a haza levegőjét is élvezhessék, innen pusztulniok kellene. E ég érdekes tárgy ez arra nézve, hogy azt, különösebben a „Religio“ című kath. egyházi és irodalmi folyóirat ez időszereint m. t. olvasó közönsége, kiváló figyelemre méltani megvesse őket. A 7—8 nyo natott ivre terjedő füzet ára, postai szétküldéssel 60 kr. Papnövendéknek 30 kr. A füzet ehő végeig elhagyja a sajtót és a m. t. megrendelőknak azonnal megküldetik. Nagyvárad, 1885. évi deczember hó 5-én. Dr. Luran Agoston, görkath. kanonok.

— „**A rejtélyes kéz**“ A remek tollú írónak: Richebourg Enilnek ily című, nagy érdeklődést keltő történeti regényét, mint a francia elbeszélő irodalom egy új gyöngyét mutatja be az „Olvasókör“ című regényfolyóirat, mely eme bonyodalmikban, lélektanilag megoldott eseményekben, lángeszű szerzőjére valló mese szövéssben gazdag regénnyel a 7-ik évfolyam 2-ik felét nyitotta meg, s ennek első, diszes kiállítása dacára olvasófüzetével küldött szét a „Párizsi vendégnar“ utolsó befejező 12-ik füzeté. — E vállalatot ajánljuk t. olvasóinknak, annyival is inkább, mert előfizetési ára csekély. Negyedévre 1 frt 50 kr., mely Kormányos R. kiadóhivatalába Budapest, Statio-utca 31 sz. alá küldendő. — Mutatványszámokkal levelezőapon megkeresésre szívesen szolgál a kiadóhivatal. —

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

Jótékonyság. Püspök urunk ő nagyméltósága a turt iskolának tüzfára 20 frt, a vingárdi harangláb felállításí költségeire 100 frt, a gyulafehérvári finövelde önképzőkörének 15 frt, a nagyszombati tanítóképzede önképzőkörének 5 frt, a körszbányai iskolai térképre 5 frt, a mezőszámsondi iskolának tüzfára 20 frt, a viczei templom felszerelésére 87 frt, a nagyszebeni orsolyaszüzek leányiskolája részére 450 frt, a bolyai missionarius javadalmazására 75 frt, a soproni oltáregyletnek 10 frt, a boiczai leányiskola szükségleteire 60 frt, Prmisben állítandó árvaház javára 10 frt, a lövétei harmadik tanító részére 37 frt 50 krt, a szeredahelyi kantortanító lak helyreállítására 56 frt 55 krt, a fogarasi leányiskolának 30 frt, ő szentségének péterfillértül 131 frt, k nortanítók segélyezésére 450 frt, a nagyszebeni Teréz árvaház karácsonfájára 30 frt, a nagyzebeni szentferenczrendű apácák leányintézete karácsonfájára 20 frt és egyéb segélyezésre 325 frt: méltóztatott kegyesen adományozni.

— **Az erdélyi középtanodákhoz** alkalmazandó hittanárok képesítése céljából, a magyarországi nm. püspöki kar által mult évi szept. hóban Budapesten tartott tanácskozás alkalmával kiadott szabályzat alapján, püspök urunk ő nagyméltósága a püspöki székvárosban egy vizsgáló-bizottságot méltóztatott alakítani,

melybe Barts Ferencz nagyprépost és püspöki helyettes ur ő nagysága elnöklete alatt, rendes tagokul: nsgs Balog Elek kanonok és papnöv. igazgatót, Gidófalvy Gergely szentszéki ülnököt s püsp titkárt, dr. Tódor József szentszéki ülnököt, theol. tanárt s lapunk főszerkesztőjét, dr. Szuchy Béla theol. tanárt, — póttagokul: Takó János papnöveldei lelkiigazgatót és dr. Sándorffy Nándor bölcsészeti tanárt volt kegyes kinevezni. — A szabályzatot lapunk jövő száma fogja hozni.

— **Szép ünnepély.** Gyergyó-Szt. Miklós közönsége egyházközsége védszentjének Szt. Miklós püspöknek évfordulati előestéjét, azt hiszem, a legmértobban ünnepelte meg azzal: hogy „A szegény“ tanulókat segélyző egylet“ ünnepélyes segélyosztásait ekkor tartotta. Az ünnepélyt fűdő Ferenczy Károly prébános ur egy gyönyörű beszéddel nyitotta meg. (Sajnáljuk, hogy a valóban szép beszédet lapunkban térszűke miatt föl nem vehettük. Szerk.) E beszédet telkes éljenzés követte, mely után a segélyek osztattak ki, 94 gyermeket látva el a nevezett egylet a szükséghez képest teljes ruhizattal. Folyó hó 10-én pedig a „Vereskereszt egylet“ szintén ünnepélyes kiosztást tartott, hasonló mérvű ruházatbeli segélyt osztva ki a segélyre szorult iskolásgyermekek közt. Isten segélye legyen mindkét egylet buzgó törekvésű tagjaival, és mennyei áldása kísérje becses fáradaimaikat, hogy nemes versenyüket a szenvedő emberiség, az egyház, nemzet és haza boldogítására sokáig gyakorolhassák, s ezáltal a szükségben levők nyomorsajtolta könyneit örömkönyökké változtathassák. Egy jelenvolt.

— **Egy bírói végzés a tőkekamat ügyében.** A pénzügyi bíróság egy trsztenai táptintézetí konkrét eset alkalmából 1885. febr. 5-én 4199—1884. sz. a. döntvényt hozott, melynek értelmében bíróilag ki lett mondva: Nem, csak közvetlenül a tudományok előmozdítására, hanem a nyilvános közoktatás céljaira szolgáló tőkék kamatövedelmei is tőke kamat és járadék adómentesek. Tőkekamat adómentesek tehát azoknak az alapítványoknak, illetőleg tőkéknek kamatjövedelmei is, melyek tanulónövendékek ellátására, nevelésére és ösztöndíjra fordítatnak.“ (Tanáregyl. közl. III. füz.)

Szerkesztői üzenet.

— **Boldog ünnepeket kívánunk t. olvasóinknak.**
— **D. Ö. urnak,** Deésaknán. Minden rendben van, az utalványlapot tessék jövő évre felhasználni.

— **Dr. L. A. urnak.** Kolozsvártt. A csinos és korszerű dolgozat lapunk jövő évi folyamának első számaiban fog megjelenni vezér helyen. Salvete!

— **H. K. urnak** helytt. Sijanos, hogy a bár már nem épen új, de mindig elég érdekes tárgy nem egészen a dolog komolyságával megegyező alakban van feldolgozva. Sem irány- sem tárczacikk nem lévén, nem találunk alkalmas helyet neki. —

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján, (Sombory Sándornál) Gyulafehérvártt.